

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek.

List velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr. za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu. — Ustanovniki in deležniki tiskovni društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodava knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi ne sprejemajo. — Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr., in vsakokrat za kolk 30 kr.

Tudi naš program.

Vsi federalistični praški listi, nemški kakor česki, liberalni kakor konservativni, prinesli so ob novem letu naslednji članek, ktereja je brez dvoma odbor narodnih poslancev soglasno sestavil. Kakor stvari zdaj stojé, meni tudi „Gospodar“, da bi najmodrejšé bilo, ko bi se vsa narodna stranka slovenska na podlagi tega programa sporazumela in složno delala, da se ubranimo zedinjenimi močmi nevarnostim, ki nam od vseh strani pretijo. Razcepljenost med omikanimi narodnjaki slabi obé stranki: konservativno kakor izključivno narodno, in pomaga le nemškutarjem do zmage. Če toraj „Gospodar“ oni program popolnoma odobrava in ga razglasuje, stori to iz čistega domoljubja in želi le to: da bi sploh penehala pogubonosna vnevarnost v narodnih krogih ter nastopila živahna delavnost v prid ubogemu narodu. Zelo nam ugaja načelo, ki nam ga naznanja vrli narodnjak in duhovnik iz Koroškega in se glasi: „V katoliških krogih poudarjam narodnost, v narodnih pa kat. načela“. Skrajni liberalci seveda tudi tega ne dopuščajo, toda na nje se ni ozirati, ker so njih načela gola praznosta, s katero našega kat. ljudstva nikdar ogreli ne bodo.

Program českich narodnjakov se glasi:

„Naši narodni in politiški nasprotniki se ravno pripravljajo, poslednje ograje, ki so še pri nas tujstvu branile, ostanke politiške samostalnosti českemu (in tudi slovenskemu) ljudstvu vzeti, vse, kar nam je še ostalo od nekdanje slave, pokončati.

Vse, kar je nekdanj med pogodbe, deželne pravice, kraljevske svoboščine in deželne postave spadalo, vse, kar smo za podzidje in podslombe avstrijske države smatrali, vse to ima zdaj ob vso veljavo priti, vse to bi se naj odpravilo

na korist, ne enega naroda nego le ene same stranke (ustavoverne), ktera skuša vso zgodovinsko podlago države zrušiti, iz ostankov starodavne avstrijske monarhije novo državo osnovati.

Očitna večina avstrijskih narodov ne sme svobodno na znanje dajati, kar misli; ni ga pa tudi, kateri bi se od dné do dné hujšim in predrznejšim napadom ustavil.

Naši nasprotniki (ustavaki) hočejo od nas, da spoštujemo ustavo, ktero pa sami po svoji volji vedno spreminjajo, ktero hočejo ravno zdaj čisto predelati. — Hočejo namreč zastop narodov tako prenarediti, da bi vsa prenarredba naravno škodovala slovanskemu življu, pa tudi razmere raznih stanov v državnem življenji zmedla.

Na kvar kmetijskemu stanu, velikih kakor manjših posestnikov, hočejo, kakor pravijo, pomnožiti zastop mest in trgov; v resnici bode pa le pomnožen zastop onih življev (liberalnih namreč), od katerih zdaj vladajoča (liberalna) stranka pričakuje, da bodo njene politiške namene pospeševali in podpirali . . .

„Več politiških pravic in menj davkarskih bremen za nas, menj politiških pravic in več davkov onim, kateri imajo zemljišča in nepremakljivega blaga —“ to je geslo one stranke, ki nam hoče (po neposrednih volitvah) vso politiško moč vzeti . . . Čeravno so nevarnosti, s kterimi te premembe cesarstvu žugajo, velike, je vendar malo upanja, da se bo ta napad odvrnil. Ne kaže tudi, da bi česki (rečemo z večo pravico še: slovenski) narod od kodar koli obrambe proti namenjenim krivicam pričakovati smel. Možev, kateri so, podpirani po zaupanju vsega českega naroda, dozda vseskozi neustrašeno in brez vse sebičnosti zastopali koristi ovega naroda, se je polastilo občno prepričanje, da ne more narod na nikogar drugega

zaupati, marveč si mora le v svojih lastnih močeh rešenja iskati.

Kjer je pa trdna, požrtvujoča in stanovitna volja, ne more zmaga izostati. Ljudstvo, ki samo nad sebo ne obupa, ni zgubljeno!

Tega pa naj nihčér zmed nas ne pozabi, da bi pri tolikih in tako mogočih nasprotnikih greh, dà samomor bil, razcepljevati narodne moči. Če kedaj, nam je sedaj sloge treba.

Raznih misli itak le biti zamoremo gledé onih načel, ktere za zdaj v drugej vrsti stojé, da toraj njih poravnanje čisto lahko prihodnjosti prepustimo. Za zdaj se moramo, kteri se pod zastavo naroda in dežele vojskujemo, edino le za to poganjati: da ohranimo narodne in deželne pravice... deželno samoupravo. (Nam Slovencem je ravno tako potreba, da smo v slovenskih pokrajinah sami svoji gospodje.) Delajmo toraj složno in z vsemi močmi; združimo se vsi v eno samo bojno vrsto proti skupnemu sovražniku: „složnost pelje do zmage!“

Tako se glasi možata beseda českih veljakov. Po prav resnem preudarku spoznamo tudi mi, da se nam je istih načel držati, ako hočemo z uspehom braniti slovenskemu ljudstvu pravice, brez kterih ni národnega življenja.

Ako s českimi veljaki pripoznavamo, da so nektère stvari, zastran kterih zamorejo narodu taki raznih misli biti, ktere pa „za zdaj“ v drugej vrsti stojé, ter se poravnajo lahko v prihodnje, se nismo zneverili svojim konservativnim načelom, marveč postopamo po modrem političnem ravnilu: najprej pobiti sovražnika, potem še le staviti mirovne pogodbe. Naš vkupni sovražnik je liberalni centralizem, kteri ne prizanaša ne cerkvi ne narodom. Konservativna in narodna stranka imate tedaj z enim sovražnikom opraviti. Ako je ta po vzajemnem prizadevanji zmagán, potem pride, ako Avstriji zvezda sreče zatonula še ni, — federalizem, ki pomenja za nas Slovence vsaj upravno združenje. Kedar pa to dosežemo, potem si uravnamo dom od znotraj.

Cerkvene zadeve.

Prošnja kat. polit. društva v Konjicah.

Veslavno ces. in kr. ministerstvo deželne brambe! Prepokorno podpisani odbor se predrzne vesl. ces. in kr. ministerstvu sledečo prošnjo, ktero je kat. polit. društvo v Konjicah dnes enoglasno sklenilo, z največim spoštovanjem predložiti: Veslavno ces. in kr. ministerstvo deželne brambe naj v postavnem potu pripomore k premembi splošnega vojnega zakona gledé na enoletne prostovoljce tako, da se ti po opravljeni enoletni dejanski službi tudi morejo brez zadržka

izučiti bogoslovja in za duhovnike posvečeni biti, potem pa uvrstijo med vojne duhovnike. — To svojo prošnjo opira na sledeče razloge: Vojna postava od 5. decembra 1868 v §. 21 in sl. z napravo enoletnih prostovoljcev daje dijakom privoljenje, da v enem letu vojaščino odslužijo, in si vrh tega službino leto do 25. leta svoje starosti sami izvoliti zamorejo. Kedar so svoja leta doslužili, jim vojaščina ni više na potu, naj se učé ali pravo- ali modroslovja, ali tehnike ali zdravilstva, ali lekarstva, ali se v živinozdravilske šole podajo. Postava celó veleva, da se naj učenci zdravilstva kakor lekarstva tako za časa enoletnega izobraževanja, kakor za časa vojske svojemu poklicu primerno porabijo. Iz tega pa sledi, kako opravičena da je naša prošnja, ki meri na to, da se naj mladenčém, ki so eno leto prostovoljno v vojaškem stanú doslužili, ne brani, potem pripravljati se na duhovski stan, in po dovršenih šolah prejeti svete rede.

Po §. 25. vojne postave se sicer tudi „bogoslovceem, ki so se med vojsake uvrstili“, daje odpust, da zamorejo bogoslovske študije dovršiti in sveto mešnikovo posvečenje prejeti, ki se potem med vojne duhovnike uvrsté. Ali te dobrote se le malo malo dijakov zamore deležnih storiti. Koliko jih je zlasti kmečkih sinov, ki bi pred 20. letom latinske šole dovršili? Večidel še le v 20. in 21. letu pridejo na vsenčilišča in v semenišča. Potem pa dobrot omenjenega §. 25, kakor ga je veslavno ces. in kr. ministerstvo deželne brambe doslej razlagalo, ne morejo više uživati. Če se bo pa še dalje omenjena postava tako razlagala, potem bode nad polovico manj bogoslovcev, v kratkem bo povsodi duhovnikov silno pomanjkovalo, kar pa ne bo le cerkvi, temuč tudi državi škodovalo. Odbor se nadeja, da bode veslavno ces. in kr. ministerstvo prošnjo tem bolj milostljivo uslišalo, ker vojni zakon od 5. dec. 1868, kteri v §. 1. vsakemu sposobnemu državljanu dolžnost nalaga, da osebno za vojaka služi, v §. 21. in sl. učenim stanovom veliko polajšanja dovoljuje, tedaj tudi duhovskega stanú prezreti ne bo mogel.

V Konjicah dne 29. decembra 1872.

Odbor kat. pol. društva v Konjicah.

Jožef Rozman l. r.
prvomestnik.

J. Voh l. r.
zapisovalec.

Gospodarske stvari.

49. občni zbor štajarske kmetijske družbe
v Gradcu 4. in 5. febr. 1873.

Dolžnost nam je, čeravno nismo v nobeni zvezi z graško kmetijsko družbo, gledé na podružnice, ki jih družba tudi po dolenjem štajarskem ima, razglasiti načrt 49temu občnemu zboru. —